

MUNI
MED

Práva pacientů

"Ah, Mr. Bromley. Nice to put a face on a disease."

Ilustrace převzata z <https://i0.wp.com/imgc-cn.artprintimages.com/images/P-473-488->

1 90/60/6005/14FB100Z/posters/mike-twohy-ah-mr-bromley-nice-to-put-a-face-on-a-disease-new-yorker-cartoon.jpg

Právo na ochranu zdraví

Právní osobnost a svéprávnost

- **právní osobnost** je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti člověk má právní osobnost od narození až do smrti
- **svéprávnost** je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)
- má se za to, že každý **nezletilý**, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným **rozumové a volní vyspělosti** nezletilých jeho věku
- právní osobnosti ani svéprávnosti se nikdo nemůže vzdát ani zčásti; učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu

Svéprávnost

- Plně svéprávným se člověk stává:
  - zletilostí - dovršením osmnáctého roku věku
  - uzavřením manželství před nabytím zletilosti
  - přiznáním svéprávnosti
    - věk 16 let
    - schopnost se živit a obstarat si své záležitosti
    - souhlas zákonného zástupce / souhlas nezletilého

Subjektivita nenarozených dětí

- Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům.
- Má se za to, že se dítě narodilo živé.
- Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo.

Zákonní zástupci nezletilého

Rodičovství

Osvojení

Poručenství

Opatrovnictví

Pěstounství

Rodičovství

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

Otcem je:

- manžel matky
- u neprovdané souhlasné prohlášení
- Určí soud

Popřít otcovství lze do šesti let věku (subjektivní lhůta 6 měsíců)

Osvojení

- Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu.
- Rozhoduje soud
- Mohou se stát manželé, výjimečně jen jeden z nich
- Věkový rozdíl min 16 let
- nemůže být rozhodnuto bez souhlasu dítěte, rodičů dítěte

Poručenství

Není-li rodič ani osvojitel přidělí soud dítěti poručníka

Nenajde-li se vhodná fyzická osoba, může jím být orgán sociálněprávní ochrany

Opatrovnictví dítěte

Není vztah rodič-dítě

Osoba, kterou určí soud v případě potřeby hájit zájmy dítěte ve střetu se zákonným zástupcem

Například správa jmění dítěte

Pěstounství

Dítě má rodiče, kteří nejsou schopni se starat

Soud ustanoví pěstouna

Rodiče mají pořád vyživovací povinnost a „práva“ k dítěti

Omezení svéprávnosti

- jen soud
- jen v zájmu člověka, jehož se to týká
- v úvahu vzaty rozsah i stupeň neschopnosti postarat se o vlastní záležitosti
- nepostačí méně omezující opatření
- zjistí názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje
- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat
- vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil a jmenuje mu opatrovníka

Práva pacienta

Jako občan

- Na ochranu zdraví
- Na bezplatnou zdravotní péči
- Na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon

Práva pacienta

Jako pojištěnec

- Výběr zdravotní pojišťovny
- Časovou a místní dostupnost hrazených služeb
- Na léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely

Nařízení vlády č. 307/2012 Sb. o místní a časové dostupnosti zdravotních služeb

Plánované hrazené služby	Lhůta časové dostupnosti, kterou nelze překročit
Náhrada kyčelního kloubu	52 týdnů
Náhrada kolenního kloubu	52 týdnů
Artroskopie	8 týdnů
Angiografie nekoronárních tepen a vaskulární intervenční výkony	8 týdnů
Echokardiografie	10 týdnů
Operace katarakty	30 týdnů
Endoskopické vyšetření	4 týdny
Denzitometrie	16 týdnů
Skiografie a sonografie	2 týdny
Počítačová tomografie	3 týdny
Magnetická resonance	5 týdnů
Mamografické vyšetření	6 týdnů
Zahájení biologické léčby roztroušené sklerózy	4 týdny

Nařízení vlády č. 307/2012 Sb. o místní a časové dostupnosti zdravotních služeb

Ambulantní péče

skupina	dojezdová doba (v minutách)	Obor nebo služba
1	35	všeobecné praktické lékařství praktické lékařství pro děti a dorost gynekologie a porodnictví zubní lékař lékárna
2	45	diabetologie chirurgie urologie oftalmologie otorinolaryngologie ortopedie radiologie a zobrazovací metody (jen ultrazvukové a rentgenové a skiagrafické vyšetření) rehabilitační a fyzikální medicína fyzioterapie urologie vnitřní lékařství
3	60	gastroenterologie kardiologie pneumologie a ftizeologie hematologie a transfúzní lékařství revmatologie hemodialýza psychiatrie psychologie logopedie dermatovenerologie

4	90	alergologie a klinická imunologie angiologie endokrinologie nefrologie klinická onkologie dětská chirurgie dětská a dorostová psychiatrie dětská neurologie ortodoncie počítačová tomografie
5	120	dětská gynekologie foniatrie a audiologie radiční onkologie magnetická rezonance nukleární medicína kardiochirurgie neurochirurgie cévní chirurgie infekční lékařství lékařská genetika plastická chirurgie perinatologie sexuologie

Nařízení vlády č. 307/2012 Sb. o místní a časové dostupnosti zdravotních služeb

Lůžková péče

skupina	dojezdová doba (v minutách)	Obor nebo služba
1	60	anesteziologie a intenzivní medicína gynekologie a porodnictví neonatologie dětské lékařství chirurgie vnitřní lékařství dlouhodobá péče (ošetřovatelská péče)
2	75	neurologie ortopedie pneumologie a ftyzeologie rehabilitační a fyzikální medicína (akutní lůžková péče) urologie
3	120	traumatologie klinická onkologie dermatovenerologie infekční lékařství oftalmologie otorinolaryngologie psychiatrie následná lůžková péče (léčebně rehabilitační péče)
4	180	kardiochirurgie neurochirurgie cévní chirurgie radiační onkologie geriatrie

Práva pacienta

Jako pacient

- Pacientem se rozumí fyzická osoba, které jsou poskytovány zdravotní služby“
- Jeho právům odpovídají povinnosti poskytovatele, zdravotnického pracovníka

Práva pacienta

Poskytování zdravotních služeb na náležitě odborné úrovni

- Podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů
- Při respektování individuality pacienta
- S ohledem na konkrétní podmínky a možnosti

Na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost v souladu s charakterem poskytovaných zdravotních služeb

Respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb

Práva pacienta

Zvolit si poskytovatele zdravotních služeb

- Neplatí pro zdravotnickou záchranou službu, pracovní lékařství, karanténu...

Vyžádat si konzultační služby od jiného poskytovatele, popřípadě zdravotnického pracovníka, než který mu poskytuje zdravotní služby;

Být seznámen s vnitřním řádem zdravotnického zařízení lůžkové nebo jednodenní péče

Práva pacienta

Být předem informován o ceně poskytovaných zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění

Znát jména, a příjmení zdravotnických pracovníků přímo zúčastněných na poskytování zdravotních služeb

Odmítnout přítomnost osob, které nejsou na poskytování zdravotních služeb přímo zúčastněny

Práva pacienta

Přijímat návštěvy ve zdravotnickém zařízení lůžkové nebo jednodenní péče

- S ohledem na zdravotní stav
- V souladu s vnitřním řádem
- Způsobem, který neporušuje práva ostatních pacientů

Přijímat duchovní péči a duchovní podporu od duchovních církví a náboženských společností

Na poskytování zdravotních služeb v co nejméně omezujícím prostředí při zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb

Práva pacienta

Právo na nepřetržitou přítomnost

- zákonného zástupce / osoby určené zákonným zástupcem
- opatrovníka / osoby určené opatrovníkem
- osoby blízké / určené pacientem
- v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb

Osoba blízká

- příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za
- osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní
- má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

Dítě má právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce

- Poskytovatel zdravotních služeb přitom zásadně nemůže upřednostňovat některého ze zákonných zástupců nebo osob blízkých na základě pohlaví – neplatí ale např. u dětí do 3 let a kojící matky

V případech, kdy je objektivně možná přítomnost pouze jednoho zákonného zástupce je primárním kritériem přání dítěte

- Rodiče nejsou schopni vzájemné shody - nastalá situace narušuje poskytování zdravotních služeb – poskytovatel oprávněn v nezbytné míře omezit přítomnost některého či obou rodičů (nutné předchozí poučení)

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

- **Osobám blízkým** (nikoliv však zákonným zástupcům) a jiným osobám určeným dítětem **lze jejich přítomnost při poskytování zdravotních služeb dítěti omezit a nemusí být umožněna nepřetržitě**, pokud jsou možné individuální výjimky (typicky umožnění přítomnosti osob blízkých u nezletilých pacientů v terminální fázi onemocnění); poskytovatelé jednodenní nebo lůžkové péče zároveň **nemají** zákonnou povinnost umožnit pobyt těchto osob společně s hospitalizovaným dítětem

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

Zákonnému zástupci je umožněna nepřetržitá přítomnost u dítěte

- Pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení
- nebude narušeno poskytování zdravotních služeb anebo takový postup není na základě jiného právního předpisu vyloučen
  - doprovod pacienta si tedy například musí za všech okolností počínat tak, aby byl zajištěn dostatečný prostor pro přístup zdravotnických pracovníků k dítěti a pro manipulaci se zdravotnickými prostředky
  - doprovod projevuje známky infekčního onemocnění či intoxikace nebo pokud se projevuje agresivně nebo násilně
  - Podezření na zneužívání/týrání/ohrožování zdravého vývoje svěřené osoby

U dětí do 6 let je pobyt tzv. průvodce hrazen z veřejného zdravotního pojištění

- U starších si hradí sám, pokud není předem odsouhlaseno se zdravotní pojišťovnou jinak
- V případech zvláštního zřetele hodných (např. u rodiče samoživitele s více dětmi bez podpory rodiny) lze po zvážení aktuální situace a dostupných kapacit zdravotnického zařízení nabídnout pobyt i nezletilému sourozenci dítěte (pobyt hrazen rodičem)

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

Poskytovatel vždy informuje pacienta i jeho zákonného zástupce, popřípadě osobu blízkou nebo osobu určenou pacientem, o právu na doprovod dítěte při poskytování zdravotních služeb a podobě, v jaké je schopen toto právo zajistit

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

Dítě s odpovídající volní a rozumovou vyspělostí může také projevit vůli, aby konkrétní zákonný zástupce či osoba blízká naopak u něj přítomni nebyli, a to buď zcela nebo například po určitý čas.

- Vždy individuální posouzení
- Nutno ověřit, že skutečně chápe, že se se zákonným zástupcem nesetká v průběhu celé hospitalizace, jakkoliv bude dlouhá, pakliže svůj nesouhlas případně neodvolá

Právo na nepřetržitou přítomnost Dětsí pacienti

Žádný ze zákonných zástupců
(případně osob blízkých) po delší dobu
nejeví zájem o doprovázení dítěte při
poskytování zdravotních služeb

- bez zbytečného odkladu informovat orgán
sociálně-právní ochrany dětí

Specifické situace

Při provádění operačních výkonů

Přítomnost otce u novorozence po porodu

Poskytování psychiatrické péče

Provádění resuscitace

Transport dítěte

Povinnosti pacienta

Dodržovat navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas

Řídit se vnitřním řádem

Uhradit poskytovateli cenu poskytnutých zdravotních služeb, které mu byly poskytnuty s jeho souhlasem

pravdivě informovat ošetřujícího zdravotnického pracovníka o dosavadním vývoji zdravotního stavu, včetně informací o infekčních nemocech

nepožívat během hospitalizace alkohol nebo jiné návykové látky a podrobit se na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře v odůvodněných případech vyšetření za účelem prokázání, zda je nebo není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek

Odmítnutí poskytnutí zdravotních služeb

Zdravotním pracovníkem

- Výhrada svědomí

Poskytovatelem

- Nепrokázání totožnosti
- Přijetím pacienta by bylo překročeno únosné pracovní zatížení (Snížilo by to bezpečnost pacientů)
- Přijetí brání provozní důvody
- Není pojištěncem zdravotní pojišťovny, se kterou má poskytovatel uzavřenu smlouvu

Ukončení péče poskytovatelem

Prokazatelně předá pacienta s jeho souhlasem do péče jiného poskytovatele

Pominou důvody pro poskytování zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o registrujícího poskytovatele

Pacient vysloví nesouhlas s poskytováním veškerých zdravotních služeb

Pacient závažným způsobem omezuje práva ostatních pacientů

Úmyslně a soustavně nedodrží navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas,

Neřídí se vnitřním řádem

Přestal poskytovat součinnost nezbytnou pro další poskytování zdravotních služeb;

Příklad

Má partner právo jít na kontrolu ke gynekologovi?

Ahoj holky,
partner by si přál být na každé kontrole u gynekologa. Teď mě čeká kontrola ve 12tt a když jsem se ptala sestřičky, jestli můžu sebou vzít tatínka, tak mi jednoznačně řekla, že ne a ať si ho sebou vezmu na velký ultrazvuk do genetu.
Jaké jsou vaše zkušenosti? Má na to právo nebo je to na lékaři?
Nehodlám se s doktorkou hádat, jen jsem zvědavá.

Děkuji za info 😊

Příspěvek upraven 21.01.24 v 10:56

MUNI
MED